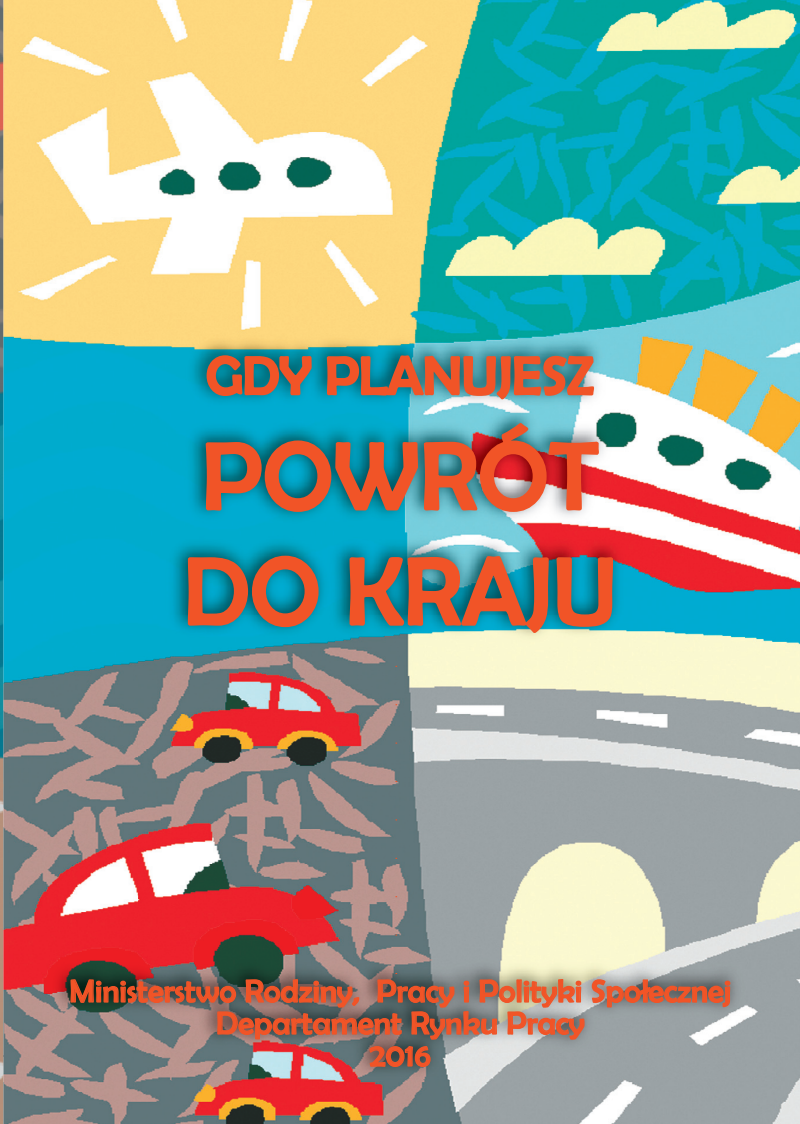

GDY PLANUJESZ POWRÓT DO KRAJU

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Departament Rynku Pracy
2016

Wstęp

Powrót do kraju po dłuższym pobycie za granicą, podobnie jak sam wyjazd, to poważna decyzja, która może przysporzyć wielu problemów natury formalnej. Aby radości z powrotu i spotkania z najbliższymi nie zmały niedopełnione sprawy urzędowe, warto o nich przeczytać przygotowując się do powrotu do Polski.

W tym kieszonkowym informatorze znajdziesz ważne informacje, które przydadzą ci się gdy planujesz wyjazd za granicę w celu podjęcia tam pracy oraz gdy wracasz do kraju po pobycie za granicą.

W tej części informatora zamieściliśmy zbiór podstawowych informacji, które pozwolą lepiej przygotować się do powrotu, jak również dostarczą wiedzy na temat niezbędnych działań, które trzeba podjąć przybywając do kraju po dłuższej nieobecności. Znajdziesz tu informacje o tym co i w jaki sposób należy zrobić, ewentualnie gdzie szukać pomocy, gdy będzie potrzebna.

ZABIERZ informator ze sobą za granicę!

i

PRZECZYTAJ przygotowując się do powrotu!

Spis treści:

1. *Jak przygotować się do powrotu?* str. 3
2. *Jakie formalności czekają na ciebie po powrocie?* str. 4

1. JAK PRZYGOTOWAĆ SIĘ DO POWROTU?

PRZED POWROTEM

Przygotowując się do powrotu do Polski, szczególnie po dłuższym pobycie za granicą, warto zastanowić się jakie czekają cię formalności związane z powrotem i które z nich należałoby dopełnić będąc jeszcze za granicą.

Lista formalności zależy od twojej indywidualnej sytuacji, od prawodawstwa kraju, w którym przebywasz i czasu jaki tam spędziłaś/-eś.

Poniżej znajdziesz przykłady tych działań, o których warto pamiętać przygotowując się do powrotu:

- Poproś pracodawcę o wystawienie referencji, będą one twoją rekomendacją – świadectwem jakości wykonywanej przez ciebie pracy, ale też informacją, że dobrze radziłaś/-eś sobie poza Polską.
- Zapytaj czy były pracodawca zgodzi się udzielić także referencji ustnych.
- Poproś o referencje także gdy odbywałeś praktyki lub staż za granicą, gdyż mogą okazać się pomocne w zdobyciu pierwszej pracy.
- Poproś pracodawcę lub uprawnioną do tego instytucję o wydanie dokumentów potwierdzających twój staż pracy nabyty za granicą. Po powrocie będziesz mogła/mógł na ich podstawie uzyskać świadczenia pieniężne m.in. zasiłek dla bezrobotnych, emeryturę czy rentę.
- Zwróć się do publicznej służby zatrudnienia, która przyznała ci zasiłek dla bezrobotnych o dokumenty uprawniające cię do transferu tego świadczenia do Polski lub o przekazywanie zasiłku na twoje konto w Polsce (więcej w części Świadczenia społeczne na str. 8–9).
- Jeśli skończyłaś za granicą jakąś szkołę – jeszcze przed powrotem skontaktuj się z jednym z kuratoriów w Polsce w celu sprawdzenia, jakie formalności i dokumenty są niezbędne do nostryfikacji posiadanego przez ciebie świadectwa, tak by potrzebne dokumenty zgromadzić przed wyjazdem.
- Jeśli przebywasz w którymś z krajów Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG), który tworzą kraje Unii Europejskiej oraz Lichtenstein,

Islandia, Norwegia lub w Szwajcarii, wystąp do instytucji uprawnionej do wydania Europejskiej Karty Ubezpieczenia Zdrowotnego (EKUZ). Na początku pobytu posiadana karta pozwoli ci w nagłym przypadku skorzystać z pomocy publicznej opieki zdrowotnej w Polsce.

2. JAKIE FORMALNOŚCI CZEKAJĄ NA CIEBIE PO POWROCIE?

FORMALNOŚCI PO POWROCIE

Powrót do kraju, szczególnie po dłuższym pobycie za granicą, wiąże się z koniecznością dopełnienia szeregu kwestii formalnych. Szybkie uregulowanie najważniejszych spraw po powrocie, pozwoli uniknąć wielu trudności i niepotrzebnej zwłoki zarówno w urzędach, jak i w sprawach codziennych.

Najważniejsze formalności, które czekają cię po powrocie:

- **Meldunek** – zgłoszenie powrotu do Polski jeśli wracasz po pobycie dłuższym niż 6 miesięcy lub z kraju gdzie przebywałeś zamiarem stałego pobytu (ustawa o ewidencji ludności – Dz.U. z 2015, poz. 388);
- **Meldunek** w miejscu pobytu stałego lub czasowego, trwającego ponad 3 miesiące, należy dokonać najpóźniej w 30. dniu, licząc od dnia przybycia do tego miejsca – obowiązek zameldowania dotyczy wszystkich przybywających do Polski przez dniem 1 stycznia 2018 r. (ustawa o ewidencji ludności – Dz.U. z 2015, poz. 388);
- **Dowód osobisty**, który utracił ważność trzeba jak najszybciej wymienić na nowy. Posiadanie ważnego dowodu jest twoim obowiązkiem, a jego brak uniemożliwi ci załatwienie jakiegokolwiek sprawy urzędowej (ustawa o dowodach osobistych – Dz.U. z 2010 r., Nr 167, poz. 1131, z późn. zm.);
- **Paszport** – jeżeli wjechałeś/-eś do Polski na podstawie paszportu, który stracił ważność, najlepiej zaraz po powrocie, wymień go na nowy (ustawa o dokumentach paszportowych – Dz.U. z 2013 r., poz. 268, z późn. zm.);

- **Prawo jazdy** – w przypadku, gdy posiadasz prawo jazdy wydane przez kraj, sygnatariusza konwencji o ruchu drogowym¹, możesz wymienić je na polski dokument w Wydziale Komunikacji właściwym ze względu na miejsce zameldowania na pobyt stały lub czasowy.

Osoby ubiegające się o wymianę wydanego za granicą prawa jazdy nieokreślonego w konwencjach o ruchu drogowym dodatkowo przedkładają kserokopię posiadanego prawa jazdy wraz z tłumaczeniem na język polski, sporządzonym lub poświadczonym przez tłumacza przysięgłego lub właściwego konsula Rzeczypospolitej Polskiej.

UWAGA! W przypadku posiadania prawa jazdy wydanego w innym kraju aby otrzymać polski dokument musisz ponownie zdać egzamin teoretyczny w Wojewódzkim Ośrodku Ruchu Drogowego

- **PESEL** – w przypadku, gdy wrócisz do kraju z dzieckiem urodzonym za granicą musisz wystąpić, o nadanie mu numeru PESEL, podobnie o numer PESEL powinien wystąpić przybyły z tobą cudzoziemiec, z którym pozostajesz w związku małżeńskim.

Numer PESEL nadawany jest obywatelowi lub cudzoziemcowi przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, na wniosek właściwego organu gminy, więcej na stronie internetowej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w części *sprawy obywatelskie*:
www.mswia.gov.pl

¹⁾ Kraje sygnatariusze Konwencji o ruchu drogowym sporządzonej w Wiedniu w dniu 8 listopada 1968 r.: 1) Republika Południowej Afryki, 2) Republika Albanii, 3) Republika Austrii, 4) Wspólnota Bahamów, 5) Królestwo Bahrajnu, 6) Republika Białorusi, 7) Królestwo Belgii, 8) Bośnia i Hercegowina, 9) Federacyjna Republika Brazylii, 10) Republika Bułgarii, 11) Republika Chorwacji, 12) Republika Czeska, 13) Królestwo Danii, 14) Republika Estońska, 15) Republika Filipin, 16) Republika Finlandii, 17) Republika Francuska, 18) Republika Grecka, 19) Gruzja, 20) Kooperacyjna Republika Gujany, 21) Islamska Republika Iranu, 22) Państwo Izrael, 23) Serbia i Czarnogóra, 24) Republika Kazachstanu, 25) Demokratyczna Republika Konga, 26) Republika Kuby, 27) Państwo Kuwejt, 28) Republika Litewska, 29) Wielkie Księstwo Luksemburga, 30) Republika Łotewska, 31) Była Jugosłowiańska Republika Macedonii, 32) Królestwo Marokańskie, 33) Republika Mołdowy, 34) Księstwo Monako, 35) Mongolia, 36) Republika Federalna Niemiec, 37) Republika Nigru, 38) Królestwo Norwegii, 39) Islamska Republika Pakistanu, 40) Federacja Rosyjska, 41) Rumunia, 42) Republika San Marino, 43) Republika Senegalu, 44) Republika Seszeli, 45) Republika Słowacka, 46) Republika Słowenii, 47) Konfederacja Szwajcarska, 48) Królestwo Szwecji, 49) Republika Środkowoafrykańska, 50) Republika Tadżykistanu, 51) Republika Tunezyjska, 52) Turkmenistan, 53) Ukraina, 54) Wschodnia Republika Urugwaju, 55) Republika Uzbekistanu, 56) Republika Węgierska, 57) Republika Włoska, 58) Republika Wybrzeża Kości Słoniowej, 59) Republika Zimbabwe. Rzeczpospolita Polska zawarła dwustronne Umowy o wzajemnym uznawaniu praw jazdy z Cesarstwem Japonii i Republiką Korei.

Od 1 stycznia 2012 r. numer PESEL pełni również funkcję **identyfikatora podatkowego**, dla osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej lub niebędących zarejestrowanymi podatnikami podatków od towarów i usług.

- **NIP** – Numer Identyfikacji Podatkowej – w przypadku gdy zamierzasz rozpocząć w Polsce prowadzenie własnej działalności gospodarczej, a nie posiadasz jeszcze NIP-u, zgłoś się z wnioskiem do naczelnika urzędu skarbowego właściwego dla miejsca twojego zamieszkania o nadanie tego numeru. Będziesz go potrzebował/-a do celów podatkowych.

Szczegółowe informacje na temat NIP możesz uzyskać na stronach internetowych lub w siedzibach urzędów skarbowych na terenie całego kraju lub za pośrednictwem uruchomionej przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych – **Krajowej Informacji Podatkowej**:

<http://www.mf.gov.pl/administracja-podatkowa/kontakt/krajowa-informacja-podatkowa>

gdzie znajdziesz numery kontaktowe dla osób dzwoniących zarówno z Polski, jak i z zagranicy.

- **Rejestracja w powiatowym urzędzie pracy i wizyta w wojewódzkim urzędzie pracy** – w przypadku, gdy twój powrót do kraju nastąpi w trakcie pobierania za granicą zasiłku dla bezrobotnych, masz możliwość kontynuacji otrzymywania tego świadczenia po powrocie do kraju. Jednak musisz **w terminie 7 dni** od powrotu zarejestrować się jako osoba poszukująca pracy w powiatowym urzędzie pracy, a następnie zgłosić się do wojewódzkiego urzędu pracy (więcej w części Świadczenia społeczne na str. 8–9).
- **Służba wojskowa** – w przypadku, gdy masz nieuregulowany stosunek do służby wojskowej, powinieneś pamiętać o konieczności zawiadomienia Wojskowej Komisji Uzupelnień o swoim powrocie do kraju (pomimo tego, że w Polsce zawieszono z dniem 1 stycznia 2010 r. odbywanie czynnej zasadniczej służby wojskowej).

Adresy Wojskowych Komisji Uzupelnień znajdziesz pod adresem:

<http://www.wojskowe.info/adresy-wku/>

- **Nostryfikacja zagranicznych świadectw, dyplomów** – w przypadku ukończenia szkoły za granicą należy zadbać by zdobyte wykształcenie zostało uznane w Polsce. Zagraniczne dokumenty o wykształceniu uznawane są w Polsce na mocy umów międzynarodowych o uznawalności wykształcenia bądź na drodze nostryfikacji. Trzeba zatem pamiętać o nostryfikacji świadectw szkolnych, świadectw maturalnych i dyplomów wyższych uczelni uzyskanych za granicą. Więcej szczegółów na stronie Biura Uznawalności Wykształcenia i Wymiany Międzynarodowej:

<http://www.buwiwm.edu.pl>

POSZUKIWANIE PRACY

Praca za granicą to często okazja do zdobycia różnego rodzaju doświadczeń i umiejętności, które mogą zwiększyć szanse na sukces na rodzimym rynku pracy. Ważne zatem jest, aby twoje dodatkowo nabyte umiejętności mogły być uznane także w Polsce i mogły stanowić atut w rozmowach z przyszłymi pracodawcami. Uznawanie kwalifikacji zawodowych oraz staż pracy nabyty za granicą zostały szczegółowo uregulowane przez przepisy Unii Europejskiej, więcej:

<http://www.nauka.gov.pl>

Poszukiwania pracy w Polsce najlepiej zacząć już na etapie planowania powrotu. Idealnie jeżeli znajdziesz pracę w kraju jeszcze podczas pobytu za granicą i wrócisz do Polski po to, żeby podjąć zatrudnienie.

Jeżeli nie uda ci się znaleźć pracy przed powrotem do kraju, poszukując pracy możesz skorzystać z pomocy powiatowych i wojewódzkich urzędów pracy oraz agencji zatrudnienia, a jeżeli ukończyłeś 15 lat a nie ukończyłeś 25 roku życia pomoc otrzymasz także w Ochotniczych Hufcach Pracy.

Wszystkie te instytucje są zobowiązane do udzielania bezpłatnej pomocy w zakresie poszukiwania pracy

Także twój/twoja mąż/zona lub partner/ka, który/a jest cudzoziemcem i przyjechał z tobą do Polski, może podjąć pracę w Polsce.

Gdy jest obywatelem UE/EOG lub Szwajcarii, to mąż/zona lub partner/ka jest uprawniony/a do wykonywania pracy na terytorium Polski.

Gdy małżonek/małżonka nie jest obywatelem UE/EOG lub Szwajcarii to jest zwolniona/y z obowiązku posiadania zezwolenia na pracę, gdy posiada zezwolenie na pobyt czasowy na terytorium RP udzielone w związku z zawarciem związku małżeńskiego.

W przypadku gdy twój/twoja partner/ka nie jest obywatelem EOG lub Szwajcarii oprócz tytułu pobytowego uprawniającego do pobytu na terenie RP będzie musiał uzyskać zezwolenie na pracę od wojewody właściwego ze względu na miejsce wykonywania pracy.

PODATKI

Praca w dwóch lub więcej krajach w ciągu tego samego roku podatkowego, może oznaczać konieczność rozliczenia się z podatków w każdym z tych państw. Zatem, jeszcze przed powrotem, skontaktuj się z urzędem skarbowym w kraju pobytu i z polskim urzędem skarbowym w celu ustalenia jakie dokumenty i procedury będą obowiązywały przy rozliczaniu się z „fiskusem”.

Szczegółowe informacje na temat rozliczania podatków w Polsce możesz uzyskać na stronach internetowych lub w siedzibach urzędów skarbowych na terenie całego kraju lub za pośrednictwem uruchomionej przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych – **Krajowej Informacji Podatkowej**:

<http://www.mf.gov.pl/administracja-podatkowa/kontakt/krajowa-informacja-podatkowa>

gdzie znajdziesz numery kontaktowe dla osób dzwoniących zarówno z Polski, jak i z zagranicy.

ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE

Wracając do Polski po okresie pracy za granicą zadbaj również o załatwienie przed wyjazdem formalności związanych ze świadczeniami społecznymi. Jest o to tyle istotne, że od tego zależy czy w przyszłości uzyskasz

prawo do otrzymywania świadczeń społecznych: emerytury, renty czy świadczenia rodzinnego.

Jeżeli pracowałaś/-eś za granicą **w państwach EOG** lub w Szwajcarii, a po zakończeniu pracy zarejestrowałaś/-eś się i zostałaś/-eś objęta pomocą tamtejszych służb zatrudnienia oraz przyznano ci świadczenia pieniężne, np. zasiłek dla bezrobotnych, to w przypadku powrotu do kraju w trakcie pobierania tego świadczenia masz możliwość **jego transferu do Polski**. W tym celu przed wyjazdem zgłoś się do właściwej instytucji i poproś o wystawienie **dokumentu przenośnego U2**.

Oznacza to, że zasiłek dla bezrobotnych przyznany w państwach EOG lub w Szwajcarii będzie wypłacany bezpośrednio na twoje konto przez właściwą instytucję zagraniczną, która ten zasiłek przyznała.

Żebyś jednak mógł kontynuować w Polsce pobieranie świadczenia przyznanego za granicą, w nieprzekraczalnym terminie 7 dni od dnia powrotu, zgłoś się do powiatowego urzędu pracy i zarejestruj się jako osoba poszukująca pracy. Następnie zgłoś się do właściwego wojewódzkiego urzędu pracy, który po zweryfikowaniu danych potwierdzi fakt twojej rejestracji w polskim powiatowym urzędzie pracy, w celu wypłaty zasiłku nabytego za granicą. Świadczenie to będzie mogło być wypłacane przez okres, na jaki zostało ci przyznane, jednak **nie dłużej niż przez trzy miesiące od dnia wyjazdu z państwa ostatniego zatrudnienia**. Na twój wniosek pobieranie zasiłku może być przedłużone maksymalnie do sześciu miesięcy przez instytucję, która ten zasiłek przyznała.

Ze szczegółowymi przepisami w tym zakresie można zapoznać się na stronie internetowej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej:

<http://www.mpips.gov.pl/koordynacja-systemow-zabezpieczenia-spolecznego/>

ZDROWIE

Wracając do kraju po okresie dłuższego pobytu za granicą, musisz upewnić się co do tego, czy przysługuje ci prawo do opieki zdrowotnej na terenie Polski. Pamiętaj także o ubezpieczeniu członków swojej rodziny,

k którzy razem z tobą wracają do kraju. Warunkiem koniecznym dostępu do służby zdrowia finansowanej ze środków publicznych jest posiadanie ważnego ubezpieczenia zdrowotnego w Polsce lub w innym kraju EOG lub Szwajcarii. Zatem, aby przez pierwszy okres po powrocie mieć prawo do podstawowej opieki zdrowotnej, pamiętaj by wyjeżdżając zaopatrzyć się w **Europejską Kartę Ubezpieczenia Zdrowotnego (EKUZ)** lub **dokument przenośny S1** wydany przez instytucję kraju, z którego wracasz.

Karta EKUZ upoważnia cię do korzystania ze świadczeń opieki zdrowotnej, które są niezbędne z medycznego punktu widzenia podczas tymczasowego pobytu i nie mają charakteru planowanego. Termin ważności karty określa instytucja wydająca.

Karta przestaje obowiązywać w momencie zgłoszenia do polskiego obywatelskiego ubezpieczenia zdrowotnego, np. w związku z rozpoczęciem pracy.

Więcej informacji na stronie:

www.ekuz.nfz.gov.pl

GDY PRACUJESZ

Jeżeli w swoim miejscu pracy spotkasz się z nienależytym przestrzeganiem przepisów prawa pracy lub twoje prawa pracownicze będą łamane, poczujesz się wykorzystywany przez pracodawcę możesz zwrócić się o pomoc i przeprowadzenie kontroli do okręgowego inspektoratu pracy właściwego dla miejsca wykonywania pracy.

Wykaz Inspektoratów PIP znajdziesz na stronie:

<http://www.pip.gov.pl>

JEŻELI ZAMIERZASZ WYJECHAĆ DO PRACY ZA GRANICĘ ZAJRZYJ NA DRUGĄ STRONĘ INFORMATORA

Przy tworzeniu niniejszego informatora korzystano z materiałów publikowanych przez: Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministerstwo Finansów, Narodowy Fundusz Zdrowia, Państwową Inspekcję Pracy, Biuro Uznawalności Wykształcenia i Wymiany Międzynarodowej, Portal powroty.zielonalinia.gov.pl, Fundację Itaka.

Erasmus+

Ten projekt został zrealizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej

Miejsce na twoje notatki

Adresy i telefony konsulatów:

Numer Poland Direct:

Miejsce na twoje notatki

GDY PLANUJESZ

WYJAZD Z KRAJU

W CELACH ZAROBKOWYCH

**Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Departament Rynku Pracy**

2016

Wstęp

Wyjazd do pracy za granicą to poważna decyzja, która może przynieść korzyści finansowe i prowadzić do rozwoju kariery zawodowej, ale może wiązać się także z pewnymi zagrożeniami, o których każdy podejmujący decyzję o wyjeździe powinien wiedzieć.

W tym kieszonkowym informatorze znajdziesz ważne informacje, które przydadzą ci się gdy planujesz wyjazd za granicę w celu podjęcia tam pracy oraz gdy wracasz do kraju po pobycie za granicą.

W tej części informatora zamieściliśmy zbiór podstawowych informacji, które pozwolą ci lepiej przygotować się do wyjazdu, ale przede wszystkim dostarczą wiedzy na temat niebezpiecznych sytuacji, w których przebywając za granicą, możesz się znaleźć z przyczyn całkowicie od ciebie niezależnych. Znajdziesz tu informacje o tym co wtedy należy zrobić i gdzie szukać pomocy.

Niebezpieczne sytuacje, na które chcemy w szczególności zwrócić uwagę wiążą się ze zjawiskiem **handlu ludźmi**. Na kolejnej stronie znajdziesz definicję handlu ludźmi zamieszczoną w Kodeksie Karnym.

Nie chcemy zniechęcać do wyjazdu, a jedynie przestrzec czy uczulić na niebezpieczeństwa, które mogą spotkać podróżujących.

PRZECZYTAJ informator dokładnie przed wyjazdem !

i

ZABIERZ go ze sobą za granicę!

Może informacje zawarte w tym informatorze będą pomocne w sytuacji, w której poczujesz się w jakikolwiek sposób zagrożony. Mamy nadzieję, że dzięki nim nie przytrafi ci się za granicą nic złego.

Handlem ludźmi jest werbowanie, transport, dostarczanie, przekazywanie, przechowywanie lub przyjmowanie osoby z zastosowaniem: przemocy lub groźby bezprawnej, uprowadzenia, podstępów, wprowadzenia w błąd albo wyzyskania błędu lub niezdolności do należytego pojmowania przedsiębranego działania, nadużycia stosunku zależności, wykorzystania krytycznego położenia lub stanu bezradności, udzielenia albo przyjęcia korzyści majątkowej lub osobistej albo jej obietnicy osobie sprawującej opiekę lub nadzór nad inną osobą w celu jej wykorzystania, nawet za jej zgodą, w szczególności w prostytucji, pornografii lub innych formach seksualnego wykorzystania, w pracy lub usługach o charakterze przymusowym, w żebractwie, w niewolnictwie lub innych formach wykorzystania poniżających godność człowieka albo w celu pozyskania komórek, tkanek lub narządów.

*art. 115 § 22 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny,
Dz.U. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.*

Spis treści:

1. *Jak przygotować się do wyjazdu do pracy
aby być bezpiecznym i uniknąć zagrożeń? str. 4*
2. *Co zrobić w trakcie pobytu za granicą
gdy zajdą nieprzewidziane okoliczności? str. 9*
3. *Jak postąpić gdy zaginie osoba przebywająca za granicą? str. 12*

1. JAK PRZYGOTOWAĆ SIĘ DO WYJAZDU DO PRACY ABY BYĆ BEZPIECZNYM I UNIKNĄĆ ZAGROŻEŃ?

W każdym państwie obowiązują krajowe przepisy regulujące kwestie dostępu do rynku pracy. Aby podjąć tam pracę trzeba spełnić konkretne wymagania dotyczące legalizacji pobytu i pracy.

Nielegalne wykonywanie pracy traktowane jest jak łamanie prawa, grozi konsekwencjami prawnymi takimi jak zatrzymanie, deportacja, itp.

Polacy mogą podjąć legalną pracę we wszystkich państwach Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG) – tworzą go kraje Unii Europejskiej oraz Lichtenstein, Islandia, Norwegia, a także w Szwajcarii, bez wcześniejszego ubiegania się o zgodę na pracę wydawaną przez stosowne urzędy. Podejmując legalną pracę mają takie same prawa i obowiązki jak pracownicy miejscowi, a jakakolwiek dyskryminacja ze względu na obywatelstwo jest zakazana. W niektórych państwach wymagane może być zgłoszenie pobytu na terytorium danego państwa lub rejestracja pobytu przez okres przekraczający 3 miesiące.

Polacy wybierający kraj spoza Europejskiego Obszaru Gospodarczego muszą pamiętać o tym, że w każdym z tych krajów mogą obowiązywać inne przepisy w zakresie podejmowania legalnej pracy przez cudzoziemców.

Informacje na temat wiz, zezwoleń na pracę oraz innych niezbędnych przy wyjeździe dokumentów, można uzyskać m.in. na stronie internetowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych, a także w konsulacie kraju, do którego planowany jest wyjazd.

PRZED WYJAZDEM:

Wybierając kraj, do którego zamierzasz wyjechać w celach zarobkowych upewnij się, że wiesz jak legalnie podjąć w nim pracę.

sprawdź czy musisz posiadać wizę i jakiego rodzaju wiza będzie upoważniała cię do podjęcia pracy,

sprawdź czy musisz mieć pozwolenie na pracę i jak takie pozwolenie uzyskać,

dowiedz się jakie inne dokumenty musisz ze sobą zabrać by przedstawić je odpowiednim służbom.

Informacje na ten temat znajdziesz na stronie internetowej: Ministerstwa Spraw Zagranicznych

www.msz.gov.pl

Zapoznaj się też z przygotowanym przez polskie MSZ opracowaniem

„Polak za granicą” na stronie: poradnik.poland.gov.pl

Zapoznaj się też z najważniejszymi informacjami na temat sytuacji gospodarczo-ekonomicznej, w tym sytuacji na rynku pracy. Upewnij się też, że znasz obowiązujący język urzędowy lub inny używany w tym kraju, który pozwoli ci w miarę swobodnie się porozumiewać.

Informacje na ten temat znajdziesz na stronie internetowej:

Europejskich Służb Zatrudnienia EURES – <https://ec.europa.eu/eures>

polska strona EURES – <http://www.eures.praca.gov.pl>

Poradnika „Polak za granicą” – polakzagranica.msz.gov.pl

POSZUKIWANIE PRACY:

Przed wyjazdem za granicą powinieneś wiedzieć jak najwięcej o pracy, którą tam będziesz wykonywać, pozwoli ci to zmniejszyć stres związany z samym wyjazdem.

Nie ryzykuj wyjazdu w nieznane i najlepiej poszukaj pracy jeszcze przed opuszczeniem Polski. Możesz to zrobić samodzielnie lub z pomocą powołanych do tego instytucji: publicznych służb zatrudnienia lub agencji zatrudnienia.

Poszukując pracy samodzielnie pamiętaj o kilku zasadach:

- unikaj ofert pracy pochodzących z niesprawdzonego źródła,
- unikaj ofert pracy proponowanych przez dopiero co poznane osoby,
- unikaj ofert pracy, w których do kontaktu podany jest jedynie adres mailowy lub numer telefonu.

Taka przezorność może uchronić cię od niebezpieczeństwa stania się ofiarą handlu ludźmi – współczesnym niewolnikiem, wykorzystywanym fizycznie i psychicznie do pracy przymusowej czy prostytucji.

Korzystaj z usług publicznych służb zatrudnienia

W krajach EOG lub Szwajcarii możesz korzystać z ofert pracy zamieszczanych **na stronie internetowej sieci EURES**. Pamiętaj, że jeżeli oferta została opublikowana w ramach sieci EURES możesz zasięgnąć informacji o pracodawcy oraz o warunkach życia i pracy w wybranym kraju kontaktując się z doradcą EURES w Polsce: http://www.eures.praca.gov.pl/index.php?option=com_doradcy&akcja=lista lub z kraju pochodzenia oferty: <http://ec.europa.eu/eures/euresapps/um/page/public?lang=pl#/adviser/search/list>

Pamiętaj, że polskie publiczne służby zatrudnienia w ramach EURES dokładają wszelkich starań, aby oferty pracy będące w zasobach urzędu, były rzetelne i wiarygodne. Wszystkie oferty pracy pochodzą jednak od osób trzecich. Dlatego też odpowiedzialność za ewentualne rozbieżności pomiędzy warunkami pracy zaprezentowanymi w ofercie a warunkami zaproponowanymi przez potencjalnego pracodawcę ponosi pracodawca.

Poszukiwanie pracy z pomocą agencji zatrudnienia

Korzystając z usług agencji zatrudnienia sprawdź czy działa ona legalnie. Możesz to sprawdzić za pośrednictwem **Krajowego Rejestru Agencji Zatrudnienia (KRAZ)**.

Na stronie internetowej KRAZ dowiesz się czy wybrana agencja ma prawo do prowadzenia pośrednictwa pracy za granicą oraz kiedy marszałek województwa wydał jej stosowny, uprawniający do tego certyfikat:

<http://stor.praca.gov.pl/portal/#/kraz>

Agencja zatrudnienia kierująca do pracy za granicą jest zobowiązana zawrzeć z tobą **umowę pisemną**, która powinna zawierać:

- nazwę pracodawcy zagranicznego;
- okres zatrudnienia, warunki pracy i wynagradzania;
- warunki ubezpieczenia społecznego oraz od następstw nieszczęśliwych wypadków;
- obowiązki i uprawnienia osoby kierowanej do pracy oraz agencji zatrudnienia;

- zakres odpowiedzialności jaka spoczywa na agencji w przypadku niewykonania lub nienależytego wykonania umowy przez agencję zatrudnienia lub w przypadku niewywiązania się pracodawcy zagranicznego z warunków umowy, a także tryb dochodzenia związanych z tym roszczeń;
- kwoty należne agencji zatrudnienia **z tytułu faktycznie poniesionych kosztów** związanych ze skierowaniem do pracy za granicą, tj.: dojazdu do pracodawcy i powrotu do kraju, wydania wizy, badań lekarskich, tłumaczenia dokumentów;
- informację o trybie i warunkach dopuszczania cudzoziemców do rynku pracy w państwie wykonywania pracy;

Agencja zatrudnienia nie ma prawa pobierać opłat za pośrednictwo pracy od osób poszukujących zatrudnienia.

Przygotowując się do rozmowy o pracę dokonaj rzetelnej analizy swoich kwalifikacji i umiejętności, w tym językowych, aby mieć pewność, że są one wystarczające na stanowisku, które cię interesuje.

GDY PODEJMIESZ DECYZJĘ O WYJEŹDZIE:

Nim wyjedziesz pamiętaj o kilku ważnych sprawach:

- **zabierz ze sobą dokumenty potwierdzające twoje umiejętności**, przetłumaczone na język zrozumiały dla przyszłego pracodawcy;
- **ubezpiecz się indywidualnie** od następstw nieszczęśliwych wypadków;
- **zgłoś się do oddziału NFZ** po wydawaną bezpłatnie Europejską Kartę Ubezpieczenia Zdrowotnego (EKUZ) – dotyczy osób, które mają opłacane w Polsce ubezpieczenie zdrowotne. Do czasu podjęcia pracy karta ta pozwoli ci na bezpłatne korzystanie z podstawowej opieki lekarskiej za granicą w ramach NFZ.

Nie wszystkie koszty leczenia mogą zostać pokryte przez NFZ. Przed wyjazdem upewnij się, jakiej pomocy, w ramach posiadanej karty, możesz oczekiwać. Informacje znajdziesz w siedzibie NFZ lub na stronie funduszu www.nfz.gov.pl.

- **nie płać pośrednikowi za przejazd**, nim nie upewnisz się, że oferowany ci transport nie jest droższy niż oferowany przez innych przewoźników;
- **nie płać pośrednikowi za wynajęcie mieszkania za granicą**, może się okazać, że oferowane zakwaterowanie nie istnieje lub koszt jego wynajęcia jest zawyżony w stosunku do standardu, który oferuje;
- **zabierz ze sobą sumę pieniędzy „na wszelki wypadek”**, gdybyś musiał/-a zmienić pracę, miejsce zamieszkania lub wrócić do kraju wcześniej niż planujesz,
- **ustal gdzie w pobliżu miejsca pobytu znajduje się konsulat RP** i inne instytucje, które w razie potrzeby będą mogły udzielić ci pomocy, zabierz ze sobą ich dane kontaktowe.

Aktualna lista adresów Konsulatów RP znajduje się na stronie Ministerstwa Spraw Zagranicznych (www.msz.gov.pl).

Zanotuj na końcu tej części informatora adresy i telefony konsulatów RP w kraju, do którego zamierzasz wyjechać i wszystkie informacje, które mogą być ci potrzebne w czasie pobytu za granicą.

Ponadto:

- **poinformuj najbliższych** lub znajomych o wyjeździe i planowanym miejscu pobytu,
- **pozostaw dane adresowe** miejsca gdzie będziesz mieszkać i pracować,
- **pozostaw numer swojego telefonu i adres mailowy**,
- **wykonaj i zostaw kopię dokumentów** (paszportu, innego dokumentu tożsamości, prawa jazdy) oraz aktualną fotografię,
- **ustal częstotliwość kontaktów** z najbliższymi,
- **ustal sposób przekazania informacji najbliższemu**, w przypadku, gdy znajdziesz się w sytuacji niebezpiecznej,
- **zabierz ze sobą telefon komórkowy**, najlepiej aparat, który nie będzie posiadał SIM-Lock'a, ułatwi to zakup karty na miejscu i wykonywanie połączeń w tańszej taryfie,
- **zabierz ze sobą numer Poland Direct** (tzw. numer dostępowy – usługę oferuje Orange Polska S.A.) – numer pozwoli w trudnej sytuacji skontaktować się z najbliższymi.

Centrala Poland Direct jest obsługiwana przez osoby mówiące po polsku, zaś numer ten realizuje połączenia:

- opłatą za połączenie w ramach Poland Direct obciążony zostanie Twój rozmówca,
- opłata za połączenie w ramach Poland Direct obliczana jest zgodnie z taryfą za połączenia międzynarodowe,
- opłata za usługę obliczana jest w polskich złotych według obowiązujących polskich stawek, a następnie doliczana do miesięcznego rachunku abonenta,
- w niektórych krajach korzystanie z Poland Direct z automatów telefonicznych może wymagać od Ciebie użycia monety lub karty telefonicznej w celu połączenia się z telefonistką,
- w niektórych hotelach oraz w przypadku korzystania z usługi w sieci telefonii ruchomej mogą obowiązywać dodatkowe opłaty za połączenie.

Źródło: Orange Polska S.A.

Wykaz numerów dostępowych do poszczególnych krajów znajdziesz na stronie internetowej Orange Polska S.A.

<http://www.orange.pl/kid,4000377334,id,4002377794,title,Poland-Direct,article.html>

Pamiętaj !

NIE zgadzaj się na pracę bez umowy.

NIE łam prawa!!!

2. CO ZROBIĆ W TRAKCIE POBYTU ZA GRANICĄ GDY ZAJDĄ NIEPRZEWIDZIANE OKOLICZNOŚCI

(pracodawca okaże się oszustem, zaginą dokumenty, zostaniemy aresztowani, itp.)?

ZA GRANICĄ:

Podróżując zarobkowo warto zawsze pamiętać aby przechowywać dokumenty w bezpiecznym miejscu.

NIE oddawaj nikomu oryginałów dokumentów potwierdzających tożsamość lub posiadane kwalifikacje !

Na prośbę pracodawcy przekaż mu kserokopie oraz do wglądu oryginały. W razie nieporozumienia z pracodawcą umożliwi ci to poszukanie innej pracy lub powrót do kraju.

Przebywając za granicą na pewne sytuacje będziesz miał/-a ograniczony wpływ, dlatego jeżeli znajdziesz się w niebezpieczeństwie, np.

- zostaniesz oszukana/-y przez pracodawcę,
- nie zostanie wypłacone należne ci wynagrodzenie,
- pracodawca będzie zmuszać cię do wykonywania pracy innej, niż wynika to z zawartej umowy o pracę,
- pracodawca będzie stosować wobec ciebie przymus fizyczny lub psychiczny, będziesz wykonywać pracę ponad siły, niewolniczo, będziesz wykorzystywana/-y seksualnie.

NIE rozwiązuj problemów samodzielnie !

Zgłoś sprawę policji !!!

Jeżeli będziesz miał/-a problemy z porozumiewaniem – domagaj się tłumacza oraz poproś o kontakt z konsulem polskim lub innego kraju UE, jeśli w danym kraju nie ma polskiego przedstawicielstwa.

Poproś o pomoc polski konsulat lub konsulat innego kraju UE, jeśli w kraju pobytu nie ma polskiego przedstawicielstwa,

Poproś o pomoc obcych ludzi na ulicy.

NIE daj się zastraszyć ! Szukaj pomocy !

Musisz jednak pamiętać, że wszystkie sprawy sporne z pracodawcą zagranicznym będą rozpatrywane zgodnie z prawem miejscowym, przed sądem kraju, w którym przebywasz.

POMOC KONSULARNA

Przebywając za granicą zarówno w celach turystycznych, jak i zarobkowych, możesz zawsze zwrócić się o pomoc do polskiego konsulatu w kraju, w którym przebywasz.

Aktualna lista adresów polskich Konsulatów znajduje się na stronie Ministerstwa Spraw Zagranicznych (www.msz.gov.pl)

Pomoc konsularna w sytuacjach nadzwyczajnych

Konsul może:

- ✓ w przypadku gdy utracisz paszport, po ustaleniu twojej tożsamości, wydać paszport tymczasowy upoważniający do powrotu do kraju,
- ✓ pośredniczyć w nawiązaniu kontaktu z rodziną lub znajomymi w Polsce w celu przekazania środków finansowych na powrót do kraju,
- ✓ w razie utraty pieniędzy, gdy nie ma innej możliwości przekazania gotówki, wypłacić kwotę, która zostanie wpłacona przez rodzinę lub znajomych na konto MSZ w Warszawie,
- ✓ w razie utraty pieniędzy, w szczególnie uzasadnionych przypadkach udzielić pożyczki na powrót do Polski najtańszym środkiem transportu, o ile zobowiązesz się do zwrotu udzielonej pożyczki po powrocie do kraju,
- ✓ umożliwi kontakt ze związkami zawodowymi, inspekcją pracy lub innymi miejscowymi instytucjami zajmującymi się obroną praw pracowników,
- ✓ na twój wniosek powiadomi rodzinę lub znajomych o zatrzymaniu, aresztowaniu lub pozbawieniu wolności,
- ✓ uzyskać od władz miejscowych i przekazać osobie informacje o powodach zatrzymania, przewidzianych prawem sankcjach karnych za popełniony czyn, czasie trwania procedury sądowej, możliwości zwolnienia,
- ✓ przekazać ci listę adwokatów,
- ✓ Utrzymywać z tobą kontakt podczas pobytu w areszcie.

Konsul, w przypadku śmierci obywatela polskiego za granicą, za pośrednictwem urzędu wojewódzkiego właściwego dla miejsca zamieszkania zmarłego, powiadamia rodzinę w kraju oraz służy pomocą w załatwieniu wszelkich formalności na miejscu.

Koszty związane ze sprowadzeniem ciała ponosi ubezpieczyciel, a w przypadku braku ubezpieczenia pokrywa je rodzina zmarłego, m.in. dlatego tak ważne jest ubezpieczenie od nieszczęśliwych wypadków.

Konsul nie udzieli pomocy w zakresie:

- ✓ regulowania zobowiązań finansowych takich, jak: długi, mandaty, grzywny, itp.,
- ✓ świadczenia usług typowych dla biur turystycznych, banków, firm ubezpieczeniowych, firm transportowych, itp.,
- ✓ pośredniczenia w uzyskaniu zgody na zatrudnienie czy zamieszkanie na terenie kraju, do którego przybyłaś/-eś,
- ✓ bycia stroną w konfliktach wynikających z niewypełnienia zapisów umów cywilnoprawnych pomiędzy obywatelem polskim a pracodawcą czy usługodawcą,
- ✓ pełnienia funkcji adwokata lub angażowania się jako pełnomocnik w przypadku zatrzymania, aresztowania.

Na terytorium państw, gdzie Polska nie ma swojego przedstawicielstwa – ambasady czy konsulatu masz prawo do opieki konsularnej ze strony przedstawicielstw innych państw członkowskich Unii Europejskiej na równi z obywatelami tych państw.

3. JAK POSTĄPIĆ GDY ZAGINIE OSOBA PRZEBYWAJĄCA ZA GRANICĄ?

Wyjeżdżając do pracy za granicę, często podróżujesz ze swoimi najbliższymi lub znajomymi. Szczególnie w nowym miejscu pobytu staracie się przebywać razem, zdarza się jednak, że ktoś bez uprzedzenia zniknie i nie można się z nim skontaktować. Zdarza się również, że z bliskim, który wyjechał do pracy za granicę przez długi czas nie można nawiązać kontaktu.

Jak zareagować, kiedy i komu zgłosić zaginięcie, gdzie szukać pomocy:

GDY ZAGINIE DZIECKO

- natychmiast skontaktuj się z najbliższą jednostką policji w kraju pobytu i zgłoś zaginięcie dziecka,

- **skontaktuj się również z organizacją pozarządową**, która prowadzi **poszukiwania zaginionych dzieci**. W większości krajów UE można z dowolnego telefonu stacjonarnego lub komórkowego połączyć się z bezpłatnym numerem 116 000. Lista i adresy organizacji zamieszczono na stronie:

www.missingchildreneurope.eu.

natomiast informacje o krajach, gdzie działa już telefon 116 000 znajdują się na stronie:

www.hotline116000.eu.

- **skontaktuj się z polskim konsulem**, który udzieli pomocy i wsparcia.

GDY ZAGINIE OSOBA DOROSŁA

- **natychmiast skontaktuj się z najbliższą jednostką policji** w kraju pobytu tej osoby i zgłoś jej zaginięcie,
- podejmij starania i sprawdź, czy policja wykonuje wszystkie działania, do których jest zobowiązana, w tym w zależności od zaistniałych okoliczności czy przeszukuje okolice, rozpytuje osoby, które mogły być świadkami użycia przemocy wobec zaginionego, itp.,
- **nawiąż kontakt z polskim konsulem**, który sprawdzi, czy poszukiwana osoba, nie przebywa np. w szpitalu lub areszcie,
- jeżeli w danym kraju działa organizacja pozarządowa (warto sprawdzić to przed wyjazdem), która zajmuje się poszukiwaniem zaginionych osób, warto nawiązać z nią kontakt i także tam zgłosić zaginięcie naszego bliskiego.

GDY ZA GRANICĄ ZAGINIE TWÓJ BLISKI

- **nawiąż kontakt z polskim konsulem**, który sprawdzi, czy poszukiwana osoba, nie przebywa np. w szpitalu lub areszcie,
- **skontaktuj się z fundacją ITAKA** (www.zaginieni.pl)
 - ✓ w Polsce linia całodobowa – telefon komórkowy 801 247 07, telefon stacjonarny +48 22 654 70 70,
 - ✓ z zagranicy – telefon komórkowy +48 22 654 70 70, telefon stacjonarny +48 22 654 70 70,

która w miarę możliwości udzieli wsparcia oraz udzieli informacji o organizacjach poszukujących zaginionych działających w danym kraju,

- jeżeli w danym kraju działa organizacja pozarządowa (warto sprawdzić to przed wyjazdem), która zajmuje się poszukiwaniem zaginionych osób, warto nawiązać z nią kontakt i także tam zgłosić zaginięcie naszego bliskiego.

**Im szybciej zareagujesz, tym większe są szanse
na odnalezienie zaginionego !**

Więcej informacji w Poradniku „Polak za granicą” na stronie internetowej przygotowanej przez polskie MSZ: poradnik.poland.gov.pl

JEŻELI ZAMIERZASZ WRÓCIĆ DO POLSKI PO POBYCIE ZA GRANICĄ ZAJRZYJ NA DRUGĄ STRONĘ INFORMATORA

Przy tworzeniu niniejszego informatora korzystano z materiałów publikowanych przez: Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Narodowy Fundusz Zdrowia, Państwową Inspekcję Pracy, Biuro Uznawalności Wykształcenia i Wymiany Międzynarodowej, Fundację Itaka, Orange Polska S.A.

Erasmus+

Ten projekt został zrealizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej

Miejsce na twoje notatki

Adresy i telefony konsulatów:

Numer Poland Direct: